

«Lyrikk til alle: Kreativ lyrikkformidling»



Bakgrunn

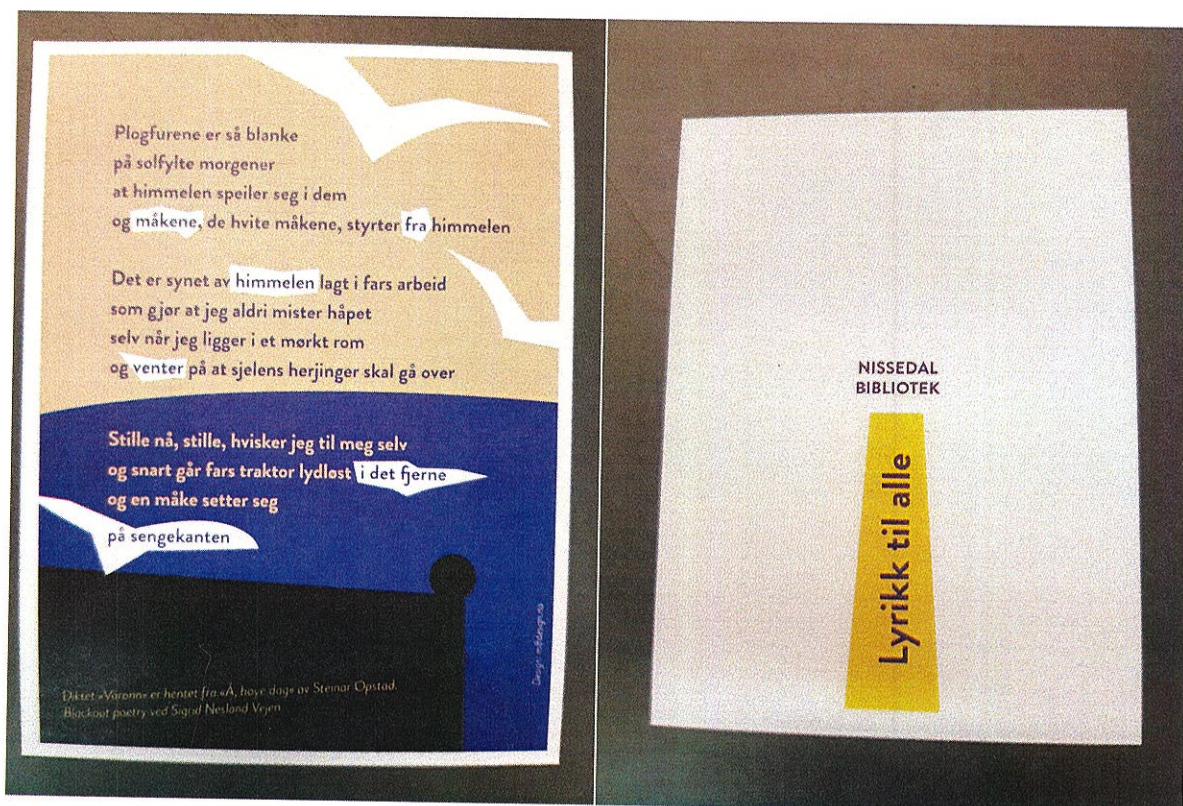
Nissedal bibliotek har lenge hatt stort fokus på formidling, med et ekstra stort fokus på lyrikk. Hvordan få folk til å få lyst til å lese lyrikk? Hvordan få de til å bli nysgjerrige på nye og kanskje ukjente forfattere? Hvordan formidle lyrikk på en kreativ og lekende måte?

Ønsket var og er å ta ned lyrikken fra den imaginære pidestallen som gjør at mange synes lyrikk er vanskelig og krever spesielle kunnskaper. Ønsket var at det for lesere i alle aldre vil være helt naturlig å stoppe ved hyllene for lyrikk, titte på utstillingene og ta med seg ei diktsamling eller to sammen med andre bøker og blader.

Allerede før prosjektet hadde vi gjort en del grep og så at her lå det et stort potensiale. Vi ønsket å prøve ut og bevise at selv små bibliotek med veldig begrensede ressurser kan få til mye med enkle, kreativ og bevisste grep.

Vi så at både passiv formidling (plassering, utvalg, utstilling) og aktiv formidling (Arrangement med fokus på lyrikk, høytlesing av dikt, dirkede anbefalinger av lyrikksamlinger) ville ha betydning.

Gjennomføring



© Dikt av Steinar Opstad. Blackout poetry av Sigrid Nesland Vejen

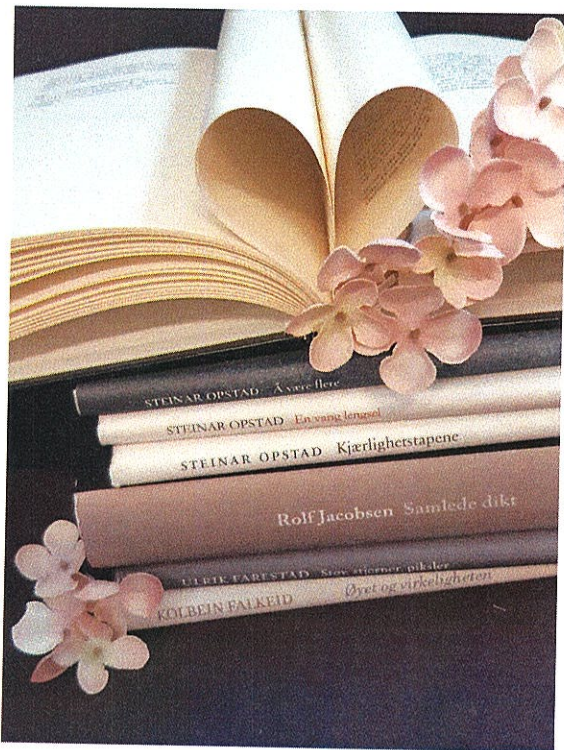
Vi satset offensivt og bredt. Lyrikksamlingen ble gjennomgått og supplert der vi følte det var mangler og vi kjøpte også aktivt inn ekstra eksemplarer og lot ikke lånere vente til f.eks. den nyeste samlingen til Louise Glück kom på kulturfond. Dette gikk ikke av prosjektmidler, men av det ordinære bokbudsjettet.

Vi fikk til et utrolig godt og inspirerende samarbeid med Steinar Opstad. Samarbeidet resulterte bl.a. i at vi fikk tillatelse å bruke hans dikt til Blackout poetry og også til å bruke 3 spesielle dikt til Blackout poetry som vi med hjelp av grafisk design fikk laget postkort og bilder av. Disse er brukt aktivt i formidlingsarbeidet. Steinar Opstad hadde også en fantastisk diktkveld på biblioteket med fullt hus.

Kurs i Blackout poetry både i Nissedal og andre kommuner (da hentet inn som ekstern foredragsholder for å lære bort teknikken og for å dele erfaringer fra Nissedal).

Brukt lyrikk aktivt inn i et annet prosjekt som delvis var samtidig (Aktiv formidling: «Gjør døren høy, gjør porten vid – folkebiblioteket med litteraturformidling inn i kirken»). Dette ga positive synergieffekter for begge prosjektene.

Markeringer av Verdens poesidag og Verdens bokdag med dikt og roser



© Foto: Sigrid Nesland Vejen

«Dikt & te» - konseptet. Det er totalt 20 lørdager i året (Vinterhalvåret) hvor det er lørdagsåpent bibliotek i Nissedal. Det har tidligere vært noen få lørdager med tilbud om «Dikt & te», vi utvidet dette til å gjelde alle lørdager. Hver lørdag når det er lørdagsåpent er det «Dikt & te» kl 12.00. Da leses det 1-2 dikt, serveres te og småkaker. Deretter er det mulighet for å samtale eller undre seg over diktet. Dette er et tilbud som flere har trykket til sitt bryst og som har åpnet opp lyrikk og enkelte forfatterskap for flere.

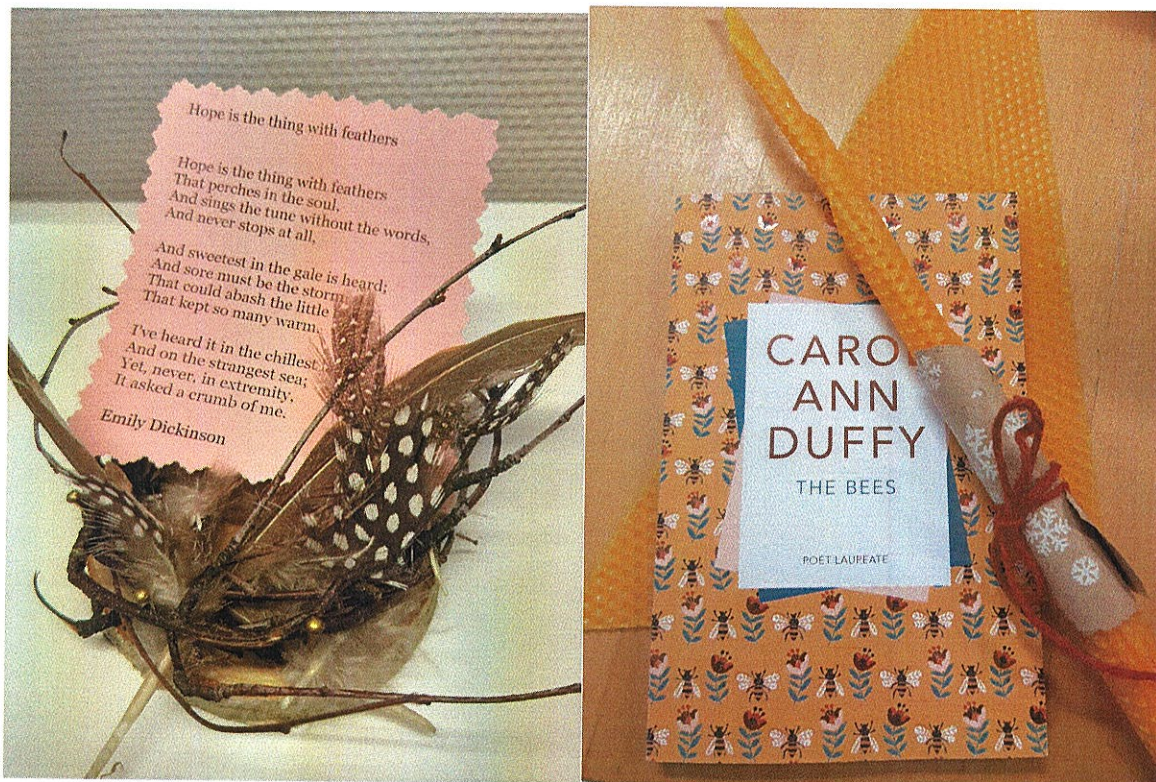
Utstillinger rundt tema og årstider som: Valentinesdikt, Rosedikt (Verdens bokdag), Sommerdikt, Høstdikt, Adventsdikt (Adventskalender av dikt og lyrikkbøker) og Vinterdikt.

Lyrikktilbud til barnehage og småskole: «Kan du lete & finne et dikt» med utgangspunkt i bøkene til Britta Teckentrup. Lek og moro med fokus på rim og rytme.

Aktiv bruk av dikt for barn og unge ved biblioteksbesøk. Her har særlig bøkene til Ruth Lillegraven fungert utrolig bra. Men også dikt av Olav H. Hauge, Hans Børli, Inger Hagerup, Gro Dahle, Robert Frost og Emily Dickinson er blitt brukt aktivt rettet mot barn og ungdom.

Foredrag utarbeidet og holdt av biblioteksjefen: Valentine-dikt, Emily Brontë, Tre store: Carol Ann Duffy, Louise Glück og Jane Hirshfield, Desemberbier: lyrikk som handler om bier. Laging av bivoksllys

og te med ulike slag honning samt honningkake. Hope Is the thing with feathers: Emily Dickinson. Utgangspunkt i dette kjente diktet. Mulighet for å lage egne små fuglereder (pynt) med fjær og selve diktet.



© Foto: Sigrid Nesland Vejen

Måloppnåelse

Vi lyktes mener å ha nådd målene over all forventning. Vi fikk gjennom prosjektet virkelig løftet fram lyrikk, både oversatt og norsk, eldre og nyere. Vi har i stor grad klart å vise bredden i lyrikk, vise at lyrikk kan være og inspirere til kreativitet og lek. Vi har erfart at lyrikk kan være en alternativ innfallsport til vanskelige tema som miljøvern, utenforskap, yttringsfrihet. Sist, men ikkje minst har vi fått fram at lyrikk kan være den lille konfektbiten av en litterær opplevelse for den som ikke har tid til å lese. Bruke lyrikk aktivt i formidlingsarbeid og lesestunder for barn og unge. Dette speiler også utlånstallene

Utlån av lyrikk i Nissedal bibliotek

2012	13
2013	10
2014	25
2015	56
2016	50
2017	65
2018	69
2019	67
2020	30
2021	35
2022	236

Det totale utlån av medier i Nissedal i 2022 er på 5212. Biblioteksjefen begynte i jobben ultimo 2014 og hadde permisjon i 2020 og 2021. Utrolig nok ligger det an til en liten økning i ulån av lyrikk i 2023 sammenlignet med 2022. I 2022 var utlånstallet for lyrikk i perioden jan – juli: 132 i 2023 er tallet for samme periode: 149.

Vi har skrevet artikler om lyrikkprosjektet i «Bibliotekaren» og «Bok og Bibliotek» og informert om prosjektet til kollegar i regionen.

Videreføring

Prosjektperioden er ferdig, men vi fortsetter å ha ekstra fokus på lyrikk og kreativ formidling. Med stor glede erkjenner vi at vi har klart å skape et behov. At et lite bibliotek i en kommune med 1459 innbyggere (2023) og med en 50% bibliotekarressurs i bunn klarer å ha mellom 15 – 20 aktive lyriklesere er fantastisk.

Vi fortsetter med at lyrikken har en veldig synlig kremplass i biblioteket. «Dikt & te» tilbudet når det er lørdagsåpent fortsetter, Shared reading med litt ekstra vekt på lyrikk fortsetter, vi prøver å ha minst en lyrikk-kveld. Denne høsten blir det foredrag om dikt av Edgar Allan Poe rundt Halloween-tider med overraskelser i Poes ånd (utkledning, Halloween-inspirert servering, origami bretteing av ravner jf. Diktet The Raven mm) og vi fortsetter med å ha fokus på spennende og inspirerende utstillinger av lyrikk.

Eksempler til etterfølgelse

Selv uten ekstra midler kan man få til en god del, med å bare å endre fokus og bevissthet rundt f.eks. plassering av lyrikk i lokalene. Å sørge for at de ansatte har oversikt og kunnskap til å kunne formidle både nyere og eldre lyrikk å inkludere lyrikk som en naturlig del i utstillinger o.l. Å framheve deler av et dikt eller et helt dikt i forbindelse med utstillinger er fint og kan lokke leseren til å se nærmere på selve boka. Søke samarbeid og tenke kreativt med en lyriker rundt alternativ formidling. Viktig å huske på rettigheter til å bruke dikt når disse blir formidlet både fysisk og digitalt. Tenke samarbeid med andre bibliotek.

Regnskap

Prosjektmidler fra Nasjonalbiblioteket	55 000,-	
Kommunal egenandel	35 000,-	
Timer til møter og administrasjon av prosjektet, møter, planlegging,	70 timer x 500,-	35000,-
Timer til forberedelse og gjennomføring av Aktiv formidling av tiltak og arrangement.	110 timer x 500,-	55 000,-
Totale kostnader		90 000,-


Sigrid K. Nesland Vejen
Biblioteksjef


Anne Espelid
Kultursjef